herpy

GEKKOER

Western beaked gecko

Rhynchoedura ornata

Rhynchoedura ornata er en lille, slank og nataktiv gekko fra de sandede ørkener i det vestlige og centrale Australien. Den har en spids snude med et næbagtigt præg, lever på jorden og æder mest termitter. Der findes næsten ingen viden om pasningen, så vejledningen bygger på levestedet og på slægtninge fra samme egne.

Familie: Diplodactylidae Tidligere navn: *Diplodactylus paraornatus* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**4-6 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-8 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 25 × 25 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Hotspot	**30-34 °C**
Temperatur, nat	**16-22 °C**
Luftfugtighed	**30-45 %**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**10-12 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**46-60 dage** ved 27-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står hverken på CITES eller i bilagene til EU's forordning 338/97 (slægten Rhynchoedura er ikke blandt de australske slægter på CITES liste III), så der kræves ingen CITES-papirer. Spørg altid sælgeren om herkomst og opdrætsbevis. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Rhynchoedura ornata er en lille, slank gekko med smal krop, lang og tynd hale og korte, spinkle ben. Hovedet er lille og smalt med fremspringende øjne og en kort, spids snude, hvor de store skæl for enden af over- og undermunden danner noget, der ligner et næb. Det er slægtens kendetegn, og navnet *Rhynchoedura* betyder "næbagtig *Oedura*", efter slægten *Oedura*, som den ligner i kropsbygningen. Artsnavnet *ornata* er latin og betyder "smykket" og hentyder til tegningen.

Grundfarven er mørk, ofte med en lysere stribe langs rygsøjlen med tværgående bånd. Hoved og krop er dækket af små til store hvide eller gule pletter, som hos nogle dyr sidder over hele ryggen og hos andre kun på siderne. Læberne og skællene omkring øjet er hvidlige til gule, og bugen er ensfarvet lys. Tæerne har spidse kløer og ingen udvidede hæfteflader, så arten kan ikke klatre op ad glat glas.

Arten bliver 4-6 cm fra snude til kloak, højst omkring 57 mm, og de nyklækkede unger måler omkring 24 mm. Levetiden er ikke dokumenteret; 5-8 år er lånt fra *Diplodactylus galeatus* og er kun et skøn.

R. ornata blev beskrevet af Albert Günther i 1867. Slægten blev længe regnet for én art, men blev delt i 2011: fire arter blev beskrevet som nye, og *Rhynchoedura ormsbyi* blev løftet ud af synonymi. I dag tæller slægten seks arter, som kun er forskellige i små træk og især adskilles ved hjælp af arvemateriale. Ældre oplysninger under navnet *R. ornata* kan derfor dække flere af dem.

Udbredelse og levested

Rhynchoedura ornata findes kun i Australien. Efter delingen af slægten i 2011 gælder navnet bestandene i den vestlige og centrale del af den tørre zone: Western Australia uden Kimberley og den fugtige sydvestlige del, den sydlige del af Northern Territory, fx Tanami-ørkenen, og det vestlige South Australia. Typelokaliteten er Nickol Bay i Western Australia.

De østlige bestande hører nu til andre arter: *Rhynchoedura eyrensis* omkring Lake Eyre, *Rhynchoedura angusta* og *Rhynchoedura ormsbyi* i det indre New South Wales og Queensland og *Rhynchoedura mentalis* i Queensland, mens *Rhynchoedura sexapora* lever i Kimberley. Grænserne mellem arterne følger gamle flodsystemer og vandskel og er ikke skarpt kortlagt, så kortets ramme er et overslag. Arten er almindelig inden for sit område.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Rhynchoedura ornata lever i Australiens indre ørkener på sandede og grusede sletter, sandrygge og sletter med spredte buske og græstuer. Nedbøren er lav og uregelmæssig, somrene er meget varme, og nætterne er køligere, især om vinteren.

Arten er nataktiv og lever på jorden. Om dagen skjuler den sig i huller, sprækker og under dække. Om natten jager den små insekter på jorden, først og fremmest termitter og desuden myrer. Aktive dyr har en kropstemperatur på omkring 27-34 °C.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Rhynchoedura ornata*, så anbefalingerne her bygger på levestedet i den australske ørken og på den nært beslægtede *Diplodactylus galeatus*, som bor i samme type landskab. Tallene er lånt derfra.

Et par kan holdes i et terrarie på mindst 40 × 25 × 25 cm (længde × bredde × højde). Mere gulvplads er en fordel, fordi arten lever på jorden, mens højden er uden betydning. Én enkelt gekko klarer sig med lidt mindre.

Bunden er 3-5 cm sand, ikke alt for fint, så dyrene kan grave en lille hule. Læg flade stykker kork og sten og omvendte skjul med en indgang i siden i begge ender af terrariet, så gekkoen kan vælge temperatur og sove uforstyrret. Planter er ikke nødvendige. Arten kan ikke klatre op ad glas, men låget skal alligevel slutte tæt, for dyrene er små og finder hurtigt en sprække. Sørg for god ventilation.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen er 25-28 °C, med et varmt sted på 30-34 °C, fx under en lille lampe over en flad sten. Mål altid med et digitalt termometer, for en pæres varme varierer meget. Tallene er lånt fra *Diplodactylus galeatus* og andre små ørkengekkoer i familien. De passer til kropstemperaturen hos aktive dyr i naturen, omkring 27-34 °C.

Om natten må temperaturen falde til 16-22 °C. Ørkenen afkøles kraftigt efter solnedgang, og en nat, der er køligere end dagen, passer til arten. Nattemperaturen i naturen er ikke dokumenteret.

En kølig, tør vinterpause med kortere dage på omkring 16-18 °C og uden varmt sted i nogle uger er formentlig en fordel, hvis du vil have dyrene til at yngle. Det er ikke dokumenteret for arten.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Rhynchoedura ornata kommer fra tørre egne og skal holdes tørt: sigt efter 30-45 % luftfugtighed. Terrariet skal ventileres godt, og bunden skal være tør.

Tilbyd en lille, lav vandskål med frisk vand, og sprøjt en lille del af terrariet let et par gange om ugen, så dyrene kan drikke dråber. Lad sprøjtningen tørre helt, før der sprøjtes igen. Et lille fugtigt skjul med let fugtet mos eller kokosmuld på det ene sted hjælper ved hudskifte, så huden ikke sidder fast på tæerne og halespidsen.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Rhynchoedura ornata er nataktiv og har ikke noget dokumenteret behov for UVB. Giver du UVB alligevel, skal det være et svagt lys (Ferguson-zone 1) med masser af skygge, så gekkoen kan trække sig helt væk.

Kalk med D3 på foderet dækker behovet. Hold lyset tændt omkring 12 timer om dagen i sommerhalvåret og lidt kortere om vinteren. Undgå direkte sol, som hurtigt overophetter et lille terrarie.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Rhynchoedura ornata lever i naturen mest af termitter og desuden af myrer. Termitter er sjældne som foderdyr, så tilbyd små, bløde foderinsekter: nyklækkede og små fårekyllinger, bananfluer, springhaler og små kakerlakker. Byttet skal være mindre end afstanden mellem øjnene, fordi gekkoen er lille og har en smal mund.

Fodr voksne to-tre gange om ugen og unger hver anden dag; det er et skøn, lånt fra andre små ørkengekkoer. Pudr insekterne med kalk, jævnligt med kalk med D3 og af og til med et multivitaminpulver. Hunner i avl og unger har brug for ekstra kalk. Fjern insekter, der ikke bliver spist.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Rhynchoedura ornata er et roligt, skjult og nataktivt dyr. Om dagen ses det næsten ikke, og om natten kan det ses løbe rundt på sandet på jagt. Det er hurtigt og kan let slippe væk fra hånden, og halen smides ved fare. Tag derfor kun dyret op, når det er nødvendigt.

Arten kan holdes enkeltvis eller som par. Adfærden i en gruppe er ikke dokumenteret, så start med ét par og giv flere skjul. Hold ikke to hanner sammen.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

I naturen bliver *Rhynchoedura ornata* kønsmoden på under et år: unger, der klækker midt på sommeren, er drægtige allerede den følgende sommer. Slægten har 2-6 porer foran kloakken og 1-3 spidse skæl, kloaksporer, ved kloakken. Hos de fleste gekkoer er hannen kendt på to små udbulinger på halerodens underside, og det er det bedste udgangspunkt for at kønsbestemme voksne dyr. Forskelle mellem kønnene er ikke beskrevet nærmere for arten.

Avlsdyr skal være voksne, kraftige og i fin foderstand.

PARRING

Der findes ingen oplysninger om parring af *Rhynchoedura ornata* i fangenskab. Hos slægtninge i Australien ligger yngletiden i de varme måneder, omtrent oktober-marts, efter en kølig og tør vinter; det er ikke dokumenteret for arten selv. Start med en vinterpause med kortere dage og lavere temperatur, og hæv derefter temperatur og lys igen om foråret. Sæt en han sammen med en hun og tag dem fra hinanden, hvis hannen er for efterhængende.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 1-2 æg ad gangen, næsten altid 2. Antallet af kuld pr. år er ikke dokumenteret. Stil en lav plastboks med låg og en indgang i siden og et par centimeter let fugtigt sand eller vermiculite i terrariet, så hunnen kan lægge æggene beskyttet. Giv hunnen kalk og rigeligt med insekter gennem hele sæsonen, og tjek boksen jævnligt.

INKUBATION

Flyt æggene forsigtigt til en lille boks med fugtig vermiculite (cirka 1:1 efter vægt), og vend dem ikke. Inkubationen er ikke dokumenteret for arten; 27-29 °C og 46-60 dage til klækning er lånt fra *Diplodactylus galeatus* og er kun et skøn. Æggene er små og skrøbelige, og de må ikke tørre ud.

Det er ikke kendt, om temperaturen afgør ungernes køn.

OPDRÆT AF UNGER

Opdræt af *Rhynchoedura ornata* er ikke beskrevet. Ungerne måler omkring 24 mm fra snude til kloak ved klækningen og skal holdes på køkkenrulle, så du kan se foder og afføring, med et lille fugtigt skjul til hudskifte. Tilbyd dem bananfluer, springhaler og nyklækkede fårekyllinger, pudret let med kalk, hver dag eller hver anden dag. Hold ungerne adskilt fra voksne

dyr og sprøjt let, men lad terrariet tørre mellem sprøjtningerne. Følg dyrenes tilstand nøje.

Sundhed og typiske fejl

Der er ingen dokumenterede sundhedsproblemer hos *Rhynchoedura ornata* i fangenskab. De typiske fejl er de samme som hos andre små insektædende gekkoer:

- Mangel på kalk og D3, især hos unger og avlshunner. Det giver bløde kæber, krumme lemmer og rystelser. Pudr insekterne jævnligt.
- Hudrester på tæer og halespids, hvis luften er for tør. Giv et fugtigt skjul og løsn resterne med en fugtig klud.
- For høj luftfugtighed. Arten kommer fra tørre egne, og en konstant fugtig bund giver mug og bakterier.
- Sand i for fint korn, som kan sætte sig i øjne og mund. Brug gerne et lidt grovere sand.
- Tab af vægt og appetit, ofte på grund af for lave temperaturer eller for få insekter.

Gekkoen skal have klare øjne, en tyk hale og et godt greb. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis den taber sig, ikke spiser i flere uger eller virker slap.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.